

Status for Ph.D. projektet ”Fremtidens forbrugerkrav til den økologiske sektor”

Projektperiode: 1/9-01-1/9-04

Ph.D. studerende: Dorthe Elle Ilsøe, Cand. Mag.

Vejledere: Erling Jelsøe og Birgit Land, Institut for Miljø, Teknologi og Samfund, Roskilde Universitets Center.

Præsentation af projektet

Projektet er et samarbejde mellem RUC, Forbrugerrådet og DTU, der også har en Ph.D. studerende tilknyttet projektet.

Målet med projektet er at belyse fremtidens forbrugerkrav til den økologiske fødevarerproduktion. Det sker gennem tre cases, der repræsenterer forskellige forbrugssituationer: supermarkedet, direkte salg via abonnementsordninger og offentlig bespisning med økologisk mad (børneinstitutioner, skoler, sygehuse mv.). Hver case belyser dels den specifikke case, dels mere generelle spørgsmål om økologiske fødevarer ud fra primært en forbrugervinkel.

Projektet arbejder med et kvalitativt metodedesign og benytter sig af forskellige interviewformer (enkelt- gruppe- og researchinterviews). Endvidere forsøger projektet at udvide de forståelser der er fremkommet gennem en række kvantitative undersøgelser (senest Økofoods 2, Beckman, 2001).

Projektet indgår endvidere i en netværksgruppe, der rummer de øvrige forskningsmæssige aktører indenfor det økologiske forbrugerområde. Samt et Nordisk samarbejde mellem de nordiske forbrugerorganisationer og forskere indenfor området.

Status for projektet

Projektet har det første år beskæftiget sig med en undersøgelse af supermarkederne og forbrugernes holdninger til økologiske fødevarer (se i øvrigt status rapporten vedr. 2001 for en nærmere redegørelse).

Vores spørgsmål har kredset om:

- købsmotiv og opfattelse af økologi
- oplevelse af barrierer for at købe økologiske varer
- forskelle mellem holdning og handling
- oplevelse af forbrugerindflydelse

Analysen af det indsamlede interviewmateriale er endnu ikke tilendebragt, men de foreløbige resultater viser, at forbrugerne er bekymrede for miljø og sundhed og at det er deres vigtigste bevæggrund for at købe økologiske varer. De er meget kritiske overfor de konventionelle fødevarerproducenter, specielt de store, som de opfatter som utroværdige. De mange fødevareskandaler får forbrugerne til at købe økologisk, men det bidrager også til en generel større usikkerhed hos forbrugerne, hvilket også resulterer i en usikkerhed overfor de økologiske varers troværdighed.

Der er endvidere stadig kritik af pris, tilgængelighed, synlighed, udvalg og kvalitet af de økologiske varer.

Dilemmaet mellem holdning og handling som tidligere undersøgelser har påpeget, reflekterer forbrugerne selv over. De begrundes det med manglende tid, tilgængelighed og udvalg, samt vaner og fødevarerkultur.

Forbrugerne oplever ikke selv at de har den store indflydelse på udbuddet og de synes snakken om den politiske forbrugers indflydelse er overdrevet. Men de oplever selv at de sender et signal til omverdenen når de køber økologiske varer, samtidig med at de også tænker mere nære perspektiver som sundhed ind i det.

Det kan endvidere konkluderes at FDB og Irma ikke som tidligere ser sig selv som frontløbere i en økologisk udvikling, og understreger i dag deres rolle som købmænd. De har med andre ord trukket sig lidt tilbage.

Forskeruddannelseskurser

Dorthe Elle Ilsøe har i det forløbne år deltaget i Den økologiske forskerskoles sommerskole "Research methodologies in relation to Principles and practice of Organic Agriculture" og i Ph.D. kurset "Sustainable Development and Empirical Research", arrangeret af RUC.

Videre forløb

Projektets delmål bliver præsenteret i en delrapport der præsenteres for projektets styregruppe d. 29/10-02.

Endvidere er der planlagt en Nordisk workshop til vinter hvor projektets resultater vil blive præsenteret. Udlandsophold forventes henlagt til det sidste år af Ph.D. projektet, dvs. efterår 2003.

Projektet vil fremover belyse de næste cases. Dorthe Elle Ilsøe fra RUC vil belyse bespisning indenfor det offentlige ud fra et (for)bruger perspektiv. Dette arbejde er under forberedelse og dataindsamlingen vil blive påbegyndt inden årets udgang. De første resultater af analysen forventes at foreligge i foråret 03. Sideløbende vil den PhD-studerende på DTU arbejde med direkte salg via abonnementsordninger.

Resultaterne vil derefter blive gjort til genstand for den sammenfattende analyse og formidles i dialogfora og i form af scenarieudvikling, samt i en endelig afrapportering.

Publikationer

"Hvilken rolle spiller forbrugeren?", Forskningsnytt for økologisk jordbrug, nr.3, 2002.